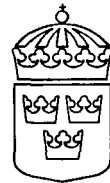

Försvarsutskottets yttrande

1990/91:FöU3y

Transportrådets beredskapsuppgifter

1990/91
FöU3y

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har den 5 februari beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig *dels* över motionerna 1990/91:T929 (fp) och 1990/91:T939 (m, s), *dels* över budgetpropositionens bilaga 8 i motsvarande del.

De aktuella motionerna, liksom propositionstexten i denna del, behandlar främst överföring av transportrådets beredskapsuppgifter till annan myndighet.

Bakgrund

I 1991 års budgetproposition (prop. 1990/91:100, bil. 8) föreslår kommunikationsministern bl.a. att transportrådet (TPR) skall avvecklas och att dess beredskapsuppgifter i samband därmed kommer att föras över till väg- och trafikinstitutet (VTI). I sin motivering framhåller statsrådet att samordningsfunktionen för beredskapen inom transportområdet bör finnas hos en myndighet inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde. Härigenom skulle förutsättningarna öka för att beredskapssynpunkter skall kunna beaktas inom olika delar av och på olika nivåer inom det komplexa transportområdet. Han anser också att beredskapsplaneringen skulle vinna i kvalitet om de för planeringen ansvariga har nära kontakt med den fredsmässiga utvecklingen på området.

Föredragande statsrådet anser att man kan tänka sig att dela upp beredskapsplaneringen inom TPR och lägga ansvaret för drivmedelsransoneringen på statens energiverk (STEV). Det fredstida arbetet med bränsleransonering utförs nämligen av energiverket. Kommunikationsministern anser dock en sådan uppdelning vara olämplig. Eftersom planeringen av drivmedelsransonering har ett nära samband med den övriga delen av TPRs nuvarande beredskapsplanering föreslås att VTI även får ansvaret för drivmedelsransonering.

Försvarsutskottet konstaterar att transportområdet är av vital betydelse för alla delar av vårt totalförsvaret, särskilt i samband med mobilisering. Landsvägstransporterna, som är mest flexibla, kommer tillsammans med järnvägarna att då få svara för det största transportarbetet. Transporterna till och från övre Norrland kan antas ställa de högsta kraven. I vissa lägen kan dock flygtransporter spela en avgörande roll. Även sjötransporter kan få stor betydelse.

Försvarsutskottet anser, med hänsyn till transportfrågornas vikt vad gäller samordningen såväl mellan den militära och den civila verksamheten som mellan de olika delarna inom transportområdet, att det av den funktionsansvariga myndigheten även krävs god överblick och kompetens i totalförvarsfrågor. Beredskapsfrågorna bör vara en del av myndighetskulturen.

Det naturliga vore att som funktionsansvarig för funktionen Transporter välja en myndighet inom kommunikationsområdet med motsvarande överblick som TPR har. Utskottet ställer sig dock, i likhet med motionärerna i de båda motionerna 1990/91:T929 och 1990/91:T939, tveksamt till om VTI är den lämpligaste myndigheten för de aktuella beredskapsuppgifterna. Även om institutet i propositionen föreslås få andra och vidgade uppgifter kvarstår också framdeles att huvuduppgiften är forskning och utveckling rörande väg- och järnvägstrafiken.

Det finns enligt försvarsutskottets mening inte heller någon annan myndighet inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde som tillräckligt väl svarar mot de krav som nyss har angetts. Detta leder till att en myndighet utanför transportsektorn får väljas. Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) synes då ligga närmast till hands, vilken myndighet också förordas i de bägge aktuella motionerna. ÖCB är nämligen funktionsansvarig myndighet för civil ledning och har därigenom goda kunskaper om verksamheten vid länsstyrelser, civilbefälhavare och statliga organ som i krig har ansvar för samverkan med försvarsmakten i fråga om att gemensamt utnyttja landets samlade transportresurser. ÖCB och TPR har vidare gemensamma intresseområden i såväl fredsarbetet som när det gäller krigsuppgifterna, eftersom uppgiften att prioritera transportinsatserna för hela totalförsvaret har nära sammanhang med ÖCBs uppgifter att leda och samordna det civila försvaret och att samverka med det militära försvaret.

Att av de skäl som anförts förorda att ÖCB åläggs ansvaret för funktionen Transporter bör dock enligt försvarsutskottets mening betraktas som ett undantag från den övergripande principen att en funktionsansvarig myndighet skall ha fredsuppgifter inom den aktuella samhällssektorn. ÖCBs ansvar i en sådan ny roll innebär inte att ansvaret inom regeringen för beredskapsförberedelser inom transportsektorn skall föras över från kommunikationsdepartementet till försvarsdepartementet. Försvarsutskottet förutsätter sålunda att ÖCB, i den nyss angivna nya rollen, tar direktiv från och fortlöpande rapporterar till kommunikationsdepartementet.

Försvarsutskottet delar motionärernas uppfattning även i frågan om vart ansvaret för drivmedelsransoneringen bör föras. Således anser utskottet att det är på länsnivå som man har bäst kunskaper om prioriteringen av olika transportbehov i samband med en ransonering, samtidigt som man för det praktiska arbetet är beroende av entydiga besked från den centrala nivån. STEV, som är funktionsansvarig myndighet för energiförsörjningen, bör ha goda förutsättningar för att kunna hantera frågor som rör drivmedelsförsörjning på ett effektivt sätt. STEV har för en sådan uppgift också betydelsefulla kunskaper om drivmedelstillgångar och distributionsmöjligheter, förvärvade genom sina upparbetade kontakter med oljebolagen.

Sammanfattningsvis anser försvarsutskottet, med instämmande i den uppfattning som framförs i de båda motionerna 1990/91:T929 och 1990/91:T939, att TPRs beredskapsuppgifter bör överföras, dels till ÖCB när det gäller att vara funktionsansvarig myndighet för funktionen Transporter, dels till STEV när det gäller ansvaret för drivmedelsransonering.

Stockholm den 14 februari 1991

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

Närvarande: Arne Andersson i Ljung (m), Roland Brännström (s), Ingvar Björk (s), Iréne Vestlund (s), Kerstin Ekman (fp), Gunhild Bolander (c), Göran Allmér (m), Christer Skoog (s), Sven Lundberg (s), Karin Wegestål (s), Ivar Virgin (m), Hans Lindblad (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Jan Jennehag (v), Paul Ciszuk (mp) och Britt Bohlin (s).

